

De eigenlijke questie waarvoor ook deze buitengewone vergadering belegd werd kwam daarna ter sprake.

Daar ze in nauw verband staat met de questie F u y t—N. T. G. zal 't verslag ook daarvan niet verschijnen. ± 11 uur sluit de voorzitter daarop de vergadering.

XVI^{de} Vergadering

gehouden op 15 en 16 Januari 1910.

1ste JAARVERGADERING.

1ste dag Zaterdag 15 Januari.

De Voorzitter opent de vergadering ongeveer 8½ uur in 't Haagsche koffiehuis te Utrecht.

Aanwezig zijn de navolgende leden:

Klinkhamer, Koldewijn, Frenkel, Fuyt, v. d. Linde, de Jonge Cohen, Salomons, L. Bosch, J. Sanders Ezn., Huisinga, Grif-fijn, Lofvers, Dil, Becker, v. d. Broek, Hofkamp, Mej. C. M. C. Dullemond, Mej. Sanders, C. J. Prins, v. Nieuwenhoven Helbach, Michäelis, Steenhuisen, v. d. Bergh, Hoek, Switters, Hartog van Banda, van Dam, Max. Krings, Wirtjes, Mej. M. van Doorn, Dröge, Bleys, Mevr. de Bouvé-Esser, Mej. Roozendaal, Woronick, Bau-richter, Engelhart, Holthaus, benevens ons Eerelid Dr. Th. Dentz, en de gast Nord.

Na de gebruikelijke welkomstrede van den Voorzitter en de lezing der notulen door den Secretaris, kondigt de laatste de navolgende ingekomen stukken aan.

1°. Ingekomen bericht van oprichting van de Haagsche Tand- en Mondheekkundige Vereeniging. (Statuten en H. Reglement).

2°. Dito van de Ned. Ver. voor Tandheekkundige orthopaedie.

3°. Dankbetuiging van de Ned. Tandmeesters-Vereen. voor de uitnoodiging haar gedaan met 't 5-jarig bestaan der Vereeniging.

4°. Dito van de redactie van 't Tijdschrift voor Tandheekkunde.

5°. Een schrijven van 't N. T. G. met 't verzoek haar schrijven in zake de uitgave van Miller's brochure als niet gedaan te beschouwen.

6°. Verzoek van de commissie tot uitgave van de Handelingen van 't Ned. Tandheekkundig Congres om de f 100.—, haar destijds toegestaan en later teruggegeven, alsnog haar te verstrekken voor 't gebleken tekort.

7°. Bericht van verhindering om ter vergadering te komen van de heeren Beins, Makkink, van Ham, van Berk, Leopold, Bergstra, Heskes.

8°. Berichten van toetreding tot de Vereeniging van de heeren W. A. Becker (Utrecht), Max. M. Krings (Groningen), L. Leemhorst (Enschede), C. H. Steenhuisen (Veendam).

9°. Ingekomen bericht van den Directeur van 't Tandheekkundig Instituut, de mededeeling bevattend dat de zalen van 't Instituut niet voor de demonstraties opengesteld kunnen worden.

Het verzoek van de commissie tot uitgave van de handelingen van 't Nederlandsch Tandheekkundig Congres om haar de f 100.— alsnog voor een wellicht voorkomend tekort toe te staan, wordt met algemeene stemmen goedgekeurd.

De andere punten worden voor kennisgeving aangenomen, met uitzondering van punt 9 waarover nader gediscussieerd zal worden.

Aan de orde is vervolgens de installatie van de nieuwe leden. Van deze zijn aanwezig de heeren:

Becker, Max. Krings, de Jonge Cohen, Steenhuisen en Mej. Sanders.

Vervolgens is aan de orde de verkiezing van 't Bestuur.

De Voorzitter zegt dat hij en de Secretaris besloten hebben hun mandaat neer te leggen. Uit de vergadering gaan stemmen op om beiden op hun besluit te doen terugkomen. Indien dat niet zoo wezen kan, zegt de Heer Sanders, ware 't toch gewenscht dat een van beiden aanbleef. Het kan toch onmogelijk in 't belang van de Vereeniging zijn, dat beiden, die noodzakelijk samen te werken hebben, plots de bezette plaatsen verlaten.

De Voorzitter, over wien nu gestemd zal worden, verklaart alsnog bij zijn plan te blijven. De stemming, nu volgend, levert 't navolgend resultaat op. Uitgebracht 37 stemmen; waarvan op Klinkhamer 23; de overigen waren over een 6-tal leden verdeeld.

Deze uitslag wordt met applaus ontvangen. De Voorzitter zegt niet goed te weten wat hij nu doen moet. Hij wil een concessie doen, en dat is deze zegt hij, dat hij nog voor 1 jaar de voorzittersplaats bekleeden wil, doch dat de vereeniging in dat jaar dan ook uitkijkt wie zijn opvolger zal wezen.

Voor zich zelf vindt hij 't beter dat er wat nieuw bloed in 't bestuur komt, doch is men 't niet met hem eens, dan wil hij wel deze concessie doen.

Als aan de orde komt de verkiezing van een Secretaris verklaart de Heer Koldewijn dat hij bij zijn besluit om af te treden blijft, desniettenstaande blijken van de 38 uitgebrachte stemmen er 33 op hem vereenigd te zijn.

De Secretaris zegt dat het hem zeer spijt de vergadering langer te moeten ophouden dan noodig was.

Zijn besluit om af te treden stond onomstootelijk vast. Hij vindt 't zeer aangenaam dat men zoo zijn werk waardeert, maar hij voor zich acht zijn tijd van gaan gekomen.

De nu volgende stemming levert geen resultaat op, en eene hernieuwde stemming is nu noodig om tot een resultaat te komen. Het gevolg is, dat de Heer J. A. Salomons verkozen wordt. Hem gevraagd of hij de benoeming aanvaardt, zegt hij zich gaarne daartoe bereid te verklaren.

Op voorstel van Dr. Th. Dentz, 't Eerelid der Vereniging, wordt nu besloten over de andere functies gezamenlijk te stemmen. Het resultaat is dat tot Penningmeester wordt herbenoemd de Heer D. S. Frenkel, tot 1ste commissaris dito de Heer G. W. v. d. Linde, en tot 2de commissaris eveneens de Heer W. J. C. Fuyt.

Na de verklaring van genoemde heeren dat ze hunne functies gaarne verder zullen bekleeden wenscht de Voorzitter hen geluk met hunne herbenoeming.

Het huishoudelijk deel is hiermede voor hedenavond afgelopen. Overgegaan wordt nu tot 't wetenschappelijk deel van 't programma.

2de dag Zondag 16 Januari.

De Voorzitter opent om 10 uur de vergadering. Aanwezig de navolgende leden: Woronick, Holthaus Frenkel, Koldewijn, Bosch, de Jonge Cohen, J. Sanders Ezn., C. J. Prins, Hofkamp v. d. Linde, van Dam, Mej. Dullemond, Salomons, v. d. Bergh, Fuyt, Steenhuisen, Switters, Dröge, Bleys, van Nieuwenhoven Helbach, Mink Schol, Lofvers, Mej. Roozendaal, Mevr. E. H. de Bouvé—Esser, Huisinga, Michäelis, Becker, Klinkhamer, Griffijn, Hoek, Engelhart, v. d. Broek, Mej. Sanders, Dil, Hartog van Banda, Mej. v. Doorn, Max. Krings, en de gast Nord.

De dag wordt geopend met 't Wetenschappelijk deel (zie verslag).

Na de lunch wordt wederom overgegaan tot de afdoening der Huishoudelijke zaken.

Allereerst richt de Voorzitter 't woord tot den scheidenden secretaris. Hij zegt hem dank voor al 't geen hij gedurende de kleine 6 jaar voor de Vereeniging deed, tevens de hoop uitsprekende dat de nieuwe functionaris zijn voetstappen drukken zal.

Vervolgens geeft de Voorzitter 't woord aan den Secretaris om zijn jaarverslag uit te brengen, en aan den Penningmeester om zich van 't zelfde te kwijten.

Beide verslagen luiden gunstig voor de Vereeniging.

De commissie tot regeling van de Wetenschappelijke werkzaamheden wordt herbenoemd. Ze zal dus voor 't komende jaar wederom uit de navolgende leden bestaan: Fuyt (Voorzitter), J. Sanders Ezn., van der Linde, van der Molen en van Nieuwenhoven Helbach.

± 3 uur sluit de Voorzitter de vergadering.

W. C. KOLDEWIJN.
Secretaris.

Verslag van 't Wetenschappelijk Gedeelte.

BESPREKINGEN OVER ORTHODONTIE

door J. A. Salomons.

Dames en Heeren!

Voor een beknopt overzicht van de Geschiedenis der Orthodontie wil ik U verwijzen naar het zeer lezenswaardige artikel van collega L. Frank uit Rotterdam, in de laatste aflevering van het Tijdschrift voor Tandheelkunde.

Waarschijnlijk zal dit den meesten Uwer wel bekend zijn. Volledigheidshalve en als inleiding voor de verdere besprekingen over Orthodontie zal ik het hier in het kort releveeren.

De Geschiedenis der Orthodontie is tot op heden in drie tijdperken te verdeelen.

De overgang van het eerste naar het tweede tijdperk heeft plotseling plaats gehad, terwijl het tweede tijdperk meer geleidelijk in het derde is overgegaan.

In het eerste tijdperk bepaalde men zich slechts tot het aanbrenge van zoodanige correcties in den stand der tanden als noodig bleken te zijn tot verbetering van het aesthetisch effect.

Het kwam er slechts op aan, welke eischen de operateur aan zijne aesthetische gevoelens stelde, of hij al of niet spoedig over zijn eigen arbeid voldaan was.

Met hoe weinig zekerheid op succes toen door de tandheelkundigen werd gewerkt, blijkt wel duidelijk uit het gering aantal blijvende resultaten, dat bij die wijze van behandeling werd verkregen.

Het was Davenport, die het eerst de aandacht der Tandheelkundigen er op vestigde, welke groote waarde de normale occlusie bij het verrichten van regulaties had.

Daarmede was het tweede tijdperk in de Orthodontie aangebroken. Men had thans bij zijnen arbeid een vast doel, „het herstellen der normale occlusie”, voor oogen.

Hierop baseert Angle zijn geheele regulatietheorie, waarop ik straks uitvoeriger terugkom.

In tegenstelling met Angle meent Case niet altijd aan deze normale occlusie te moeten vasthouden, doch in sommige gevallen een eigen occlusie te scheppen tot verbetering van de faciale gezichtslijn, ter verhooging van het aesthetisch effect.

Case spreekt in zijn standaardwerk dan ook over

tandheelkundige orthopedie, daarmee willende aanduiden, dat niet alleen afwijkingen in den stand der tanden, doch ook faciale afwijkingen der omliggende beenderen moeten worden behandeld.

Hierom bekommert *Angle* zich minder, daar dit naar zijne meening vanzelf terecht komt, wanneer men de normale occlusie herstelt.

Hij laat de faciale correcties dus aan de natuur over. Ongetwijfeld zullen deze mededeelingen van *Case* hunnen heilzamen invloed uitoefenen op de beschouwingen der moderne orthodontie. Natuurlijk heb ik persoonlijk nog te weinig ervaring om een oordeel te kunnen vellen, wie der beiden, *Angle* of *Case* in het gelijk moet worden gesteld. Dit echter zal de tijd ons moeten leeren.

Juist wij moderne tandheelkundigen moeten ons meer gaan toeleggen op de beoefening der orthodontie, de wetenschap, die zoo ten volle onze ernstige toewijding verdient.

Deze lezing heeft slechts ten doel steeds meer Uwe aandacht op dit belangrijk onderdeel der tandheelkunde te vestigen en U tot ernstige pogingen aan te sporen. Laat ik thans meer uitvoerig terugkomen op de regulatietheorie van *Angle*.

Zoals ik reeds boven zeide, berust de theorie van *Angle* op het herstellen der normale occlusie. Daarbij neemt hij de 1ste molaren als uitgangspunt aan. *Angle* beweert, dat de 1ste Molaren bijna zonder uitzondering op de juiste plaats doorbreken, d. w. z. voor ieder individu overeenkomstig den anatomischen gelaatsbouw. Hij verklaart zulks uit het feit, dat de kiem als de 1ste der blijvende tanden gevormd wordt en het eerst ongehinderd achter de melkmolaren doorbreekt, terwijl het melkgebit bijna altijd normaal doorbreekt en geheel overeenkomstig de harmonie en schoonheid van het kinderlijk gelaat. Of zulks juist is, is nog een onbeantwoorde vraag.

Angle rangschikt de verschillende gevallen in drie

groote klassen, ieder weer met hunne afdeelingen en onderafdeelingen.

KLASSE I.

De tandbogen staan in mesio-distale (d. i. normale) occlusie, terwijl daarbij verder allerlei stands-anomalieën kunnen voorkomen.

KLASSE II.

De onderboog in distale occlusie t.o. van den bovenboog (z.g. prognathie).

AFDEELING I. Distale occlusie beiderzijds.

Boven Incisivi lang en sterk vooruitstaand met korte bovenlip (protrusie); Vaak vernauwde bovenkaak met mondademhaling (adenoïde vegetaties). Gelaatsuitdrukking soms sterk misvormd.

Onderafd.: Dist. occlusie slechts aan ééne zijde. Verder als in afdeeling I.

AFDEELING II. Distale occlusie beiderzijds.

Boven Incisivi sterk naar binnen geneigd (z.g. retrusie), waardoor vaak gedrongen stand bij de canini met diepen overbeet. Ademhaling normaal.

Onderafd.: Distale occlusie slechts aan ééne zijde. Verder als in Afdeeling II.

KLASSE III.

De onderboog in mesiale occlusie t.o. van den bovenboog, (d. w. z. meer dan $\frac{1}{2}$ Höcker, soms wel de breedte van een molaar of meer) z.g. progenie. Gelaatsuitdrukking vaak sterk misvormd. Tonsillen vergroot.

AFDEELING I. Mesiale occlusie beiderzijds.

Onderafd.: Mesiale occlusie slechts aan ééne zijde.

Op grond van onderzoekingen van eenige duizenden gevallen kwam A n g l e tot het resultaat, dat er per 1000 gevallen behooren tot:

Klasse I	692 d.i. ruim	69 %.
Klasse II	266 d.i. ruim	26½ %.
Klasse III	42 d.i. ruim	4 %.

Ondoenlijk is het hier de verschillende apparaten te bespreken, die bij de behandeling van de gevallen in Klasse I gebruikt kunnen worden, daar hun aantal vrijwel ontelbaar is. Bovendien zal de operateur zelf voor ieder specifiek geval wijzigingen moeten aanbrengen, overeenkomstig de te behandelen afwijking. Onnoodig is het U te wijzen op het gebruik van ligaturen, elastiekjes, veeren, schroeven, expansiebogen enz., waarmede allerlei vernuftige combinaties te maken zijn.

Beter echter leent zich de behandeling van gevallen in Klasse II en III ertoe, om nader bij de daartoe gebruikelijke apparaten volgens A n g l e's systeem stil te staan.

Bij de behandeling van gevallen in Klasse II maakt A n g l e gebruik van den z.g. protractieboog, zoo noodig tevens dienstdoende als expansieboog.

De behandeling dier gevallen berust op de werking der intermaxillaire kracht.

Bij aanwezigheid van adenoïde vegetaties moeten die in de eerste plaats verwijderd worden. Dikwijls echter wordt deze kracht verkeerd aangewend, waardoor natuurlijk ook verkeerde of in het geheel geen resultaten worden verkregen.

Hierbij vertoon ik U de gipsmodellen van een geval van eene patiënte van 18 jaar, die sedert eenige weken onder mijne behandeling is. Ik heb voor de duidelijkheid het apparaat op het model bevestigd.

Men legt om de vier 1ste molaren de gewone A n g l e-bandens, of m. i. nog eenvoudiger de z.g. Lukenbänder, die U waarschijnlijk ook wel bekend zullen zijn.

Daarna plaatst men in de bovenkaak den contractieboog, waaraan, op de hoogte tusschen 1sten praemolaar en caninus, aan beide zijden een haakje is aangebracht, en wel zóó, dat de schroefjes vóór de buisjes komen te zitten.

Daarna plaatst men den onderboog, ook met de schroefjes vóór de buisjes en bevestigt dezen boog met ligaturen aan den I. inf. en den C. inf., waardoor de onderkaak één vast geheel vormt. Dit is noodzakelijk, daar de verplaatsing der ondermolaren mesiaalwaarts sneller plaats heeft dan de distaalwaartsche verschuiving der bovenmolaren. Ook hebben de ondermolaren een neiging om, onder invloed van de intermax. elastieken mesiaalwaarts om te vallen. Ter voorkoming trekt men den boog bij de incisivi goed omhoog en bevestigt hem zoo met lig. aan de ondertanden.

Daartoe kan men zijdeligatuur gebruiken, doch meer aanbeveling verdient het gebruik van het Angle lig. bronsdraad van S. S. White, daar de zijdeligaturen dikwijls moeten worden vernieuwd, wat met metaalligaturen natuurlijk niet noodig is.

Zijn deze beide bogen geplaatst, dan brengt men een elastiekje om het distale uiteinde der buisjes aan de ondermolaren en bevestigt dit aan de andere zijde om het haakje aan den bovenboog. Dit doet men natuurlijk aan beide zijden. Nu draait men de schroefjes van de bovenboog een weinig aan, waardoor deze de I. en C. sup. niet meer raakt en daarop dus geen druk kan uitoefenen, zoodat de intermaxillaire kracht alleen op de molaren werkt.

Daarin juist Dames en Heeren schuilt gewoonlijk de fout. Men laat den druk der intermaxillaire kracht tegelijk op de geheele bovenkaak werken en daarmee bereikt men niets. Eerst als de 1ste molaren en met hen de 2de molaren den normalen occlusiestand hebben ingenomen, verlegt men de banden om de praemolaren, om ten slotte ook de C. en I. distaalwaarts te verplaatsen. Als retentie van de verplaatste molaren soldeert men aan den onderband een stift van 2 à 3 m.M. dikte en aan den band van den boven-

molaar een dik smal metalen plaatje, zoodat bij gesloten mond de stift precies vóór het plaatje valt en zoo de molaren op hun plaats houdt.

Dezelfde apparaten gebruikt *Angle* bij de behandeling van gevallen uit Klasse III (progenie), alleen met het verschil, dat nu de haken aan den onderboog bevestigd zijn, zooals natuurlijk van zelf spreekt.

Men verbindt nu de I. sup. en C. sup. door ligaturen aan den bovenboog om zodoende de bovenkaak tot één vast geheel te maken.

Volgens *Angle*, wordt door deze behandelingsmethoden het gebruik van kinkap en hoofdnet, wat voor den patiënt zulke enorme bezwaren oplevert, geheel overbodig.

Wanneer de afwijkingen van Klasse II en III slechts éenerzijds voorkomen, gebruike men hetzelfde apparaat, doch passe de intermaxillaire kracht ook slechts op die ééne zijde toe.

Ten slotte wil ik er U nog op wijzen, dat, wanneer men voor den omtrek van een molaar bijv. 36 m.M. heeft gemeten, men daarvoor een *Lucken-* of *Angle*-band van hoogstens 34 m.M. moet nemen. Doordat men de schroefjes flink stijf kan aandraaien, is het onnoodig de banden op te cementeeren, hetgeen van groot voordeel is, indien men het apparaat tusschentijds eenige malen uit wil nemen om het te kunnen reinigen.

Verder verdient het natuurlijk aanbeveling uitsluitend apparaten van goud te gebruiken, doch levert dit, wegens de hooge kosten, in de praktijk vaak bezwaren op.

Zeer bruikbaar echter zijn de vergulde apparaten door *Schweizer* in den handel gebracht. Deze zijn m. i. te prefereren boven die van *Biber*, daar de banden van *Biber* veel dikker zijn en de verbinding van schroef en band zeer onsolide is, waardoor deze licht afbreekt.

Hiermede dames en heeren geloof ik in het kort de methode van *Angle* geschetst te hebben. Voor verdere

bijzonderheden verwijs ik U naar het U allen wel bekende werk van Angle, dat ik U ter bestudeering warm kan aanbevelen.

Ik heb gezegd.

Hierna trad als spreker op de heer van Nieuwenhoven Helbach met het onderwerp:

OVER DE INDEELING VAN ONREGELMATIGHEDEN IN DEN STAND VAN HET GEBIT.

Dames en Heeren!

Wanneer ik hier iets in 't midden wil brengen over bovengenoemd onderwerp, zoo is dit, omdat ik nog nooit een indeeling van onregelmatigheden in den stand van het gebit, in welk studieboek dan ook, heb gevonden, welke mij heeft kunnen bevredigen, en wil ik trachten U te bewijzen, dat geene er van op den naam van juiste klassificatie aanspraak kan maken. Er zijn op 't oogenblik twee indeelingen, welke beide hun aanhangers hebben n.l.: de indeeling door Sternfeld weergegeven in Scheff's leerboek en de indeeling, door Angle in 't leven geroepen. Laten wij beide indeelingen voor 't goede overzicht hieronder laten volgen.

Indeeling door Sternfeld:

1°. *Orthognatie*, hieronder wordt verstaan de normale beet d. w. z. de tanden van de bovenkaak staan bijna loodrecht en treffen bij dichtbijten met hun tongvlakten de snijpunten van de ondervoortanden.

2°. *Prognatia physiologica* (sive ethnologica); dit is de negermond. Hier hebben wij dezelfde occlusie als bij de orthognatie, maar de onder- en bovenvoortanden staan niet \perp doch schuin t. o. v. elkaar.

3°. *Orthogenia physiologica* (sive ethnologica). De voortanden komen met de snijkanten op elkaar. Naar Hyrte bij Egyptenaren en Kelten.

4°. *Progenia physiologica* (sive ethnologica); bij gesloten mond staan ondervoortanden voor de boventoortanden en raken met de ling. vlakten de labiale vlakten der boventoortanden.

Nu de pathologische gevallen.

5°. *Prognatia pathologica* boventanden staan voor, lip opgetrokken, onderkaak geretraheerd, ondertanden uitgegroeid tegen bovenkaaksslijmvlies; bovenmolaren eenigszins naar buiten gekeerd met kauwvlakten, ondermolaren juist naar binnen.

6°. *Progenia pathologica*: ondervoortanden voor boventoortanden. Indien sterk uitgedrukt onderkaak geheel buiten de bovenkaak.

(Slot in de volgende aflevering.)